עין משפט נר מצוה

קה א מיי' פי"ט מהל' מלכים הלכה ה ופ"ד מהלכות איסורי ביאה הלכה י סמג עשין קכג:

קו ב מיי' פי"ב מהלכות איסורי ביאה הל"ח:

קז ג ד ה מיי' פ"ט מהל' מלכים הלכה ח:

קח ו מיי' שם הלכה ז:

קט ז מיי' פי' שם הלכה ו:

[יומא עו: פ"ה וכתו' שם ד"ה לא תפנה וכו' ועוד שם ד"ה מבילו וכו' וכתוב לי"ב]

קי ח מיי' פ"ה מהלכות חובל ומזיק הלכה ב סמג עשין ע טוש"ע חו"מ סימן תכ סעיף א:

קיא ט י מיי' פ"י מהל' מלכים הלכה ט:

[ועי' תוס' יבמות לד: ד"ה ולא כמעשה וכו']

[ועי' תוס' נדה יג: ד"ה דינא]

גי' רש"א דלישראל שרי ולכותי אסור [וכ"כ תוס' דהכא ד"ה מי איכא מידי ועי' תוס' יבמות לד: ד"ה ולא כמעשה וכו' שכי' הגרסא לפנינו כמו דליתא לפנינו הכא וכתבו שם דלא מחייב היינו דישראל שרי ע"ש]

[עי' תוס' ע"ז סה: ד"ה איזהו וכו']

אביו דומיא דאמו, ואמו דומיא דאביו, לא משכחת לה אלא באחוה, ורבי עקיבא מוטב לאוקמיה באשת אביו דאיקרי ערות אביו, לאפוקי אחות אביו דשאר אביו איקרי, ערות אביו לא איקרי. ת"ש ויקח עמרם את יוכבד דודתו, מאי לאו דודתו מן האם, לא, דודתו מן האב. ת"ש וגם אמנה אחותי בת אבי היא אך לא בת אמי, מכלל דבת האם אסורה, ותסברא אחותו הואי, בת אחיו הואי, וכיון דהכי הוא לא שנא מן האב ולא שנא מן האם שריא, אלא התם הכי קאמר ליה: קורבא דאחות אית לי בהדה מאבא ולא מאמא. ת"ש מפני מה לא נשא אדם את בתו כדי שישא קין את אחותו שנאמר כי אמרתי עולם חסד יבנה, הא לאו הכי אסירא, כיון דאשתרי אשתרי. ⓐ אמר רב הונא כותי מותר בבתו, וא"ת מפני מה לא נשא אדם את בתו כדי שישא קין את אחותו משום עולם חסד יבנה. ⓑ ואיכא דאמרי אמר רב הונא כותי אסור בבתו, תדע שלא נשא אדם את בתו, ולא היא, התם היינו טעמא כדי שישא קין את אחותו משום דעולם חסד יבנה. אמר רב חסדא עבד מותר באמו ומותר בבתו - יצא מכלל כותי, ולכלל ישראל לא בא. כי אתא רב דימי אמר ר' אלעזר אמר ר' חנינא בן נח שייחד שפחה לעבדו ובא עליה נהרג עליה, מאימת? אמר רב נחמן מדקראו לה רביתא דפלניא, מאימת התרתה? אמר רב הונא משפרעה ראשה בשוק. א"ר אלעזר א"ר חנינא בן נח שבא על אשתו שלא כדרכה חייב שנאמר ודבק ולא שלא כדרכה, אמר רבא מי איכא מידי *דישראל לא מיחייב וכותי מיחייב? אלא אמר רבא בן נח שבא על אשת חבירו שלא כדרכה פטור מאי טעמא באשתו ולא באשת חבירו, ודבק ולא שלא כדרכה. א"ר חנינא עובד כוכבים שהכה את ישראל חייב מיתה שנאמר ויפן כה וכה וירא כי אין איש [ויך את המצרי] וגו' וא"ר חנינא הסוטר לועו של ישראל כאילו סוטר לועו של שכינה שנאמר מוקש אדם ילע קודש: מגביה, עבדו, שבת סימן: אמר ריש לקיש המגביה ידו על חבירו אע"פ שלא הכהו נקרא רשע שנאמר ויאמר לרשע למה תכה רעך, למה הכית לא נאמר אלא למה תכה, אף על פי שלא הכהו נקרא רשע. (אמר) זעירי א"ר חנינא נקרא חוטא שנאמר ואם לא לקחתי בחזקה וכתיב ותהי חטאת הנערים גדולה מאד. רב הונא אמר תיקצץ ידו שנאמר וזרוע רמה תשבר. *רב הונא קץ ידא. ר"א אומר אין לו תקנה אלא קבורה שנאמר ואיש זרוע לו הארץ. וא"ר אלעזר לא נתנה קרקע אלא לבעלי זרועות שנאמר ואיש זרוע לו הארץ. וא"ר"ל מאי דכתיב עובד אדמתו ישבע לחם, אם עושה אדם עצמו כעבד לאדמה ישבע לחם, ואם לאו לא ישבע לחם. וא"ר"ל עובד כוכבים ששבת חייב מיתה שנא' ויום ולילה לא ישבותו, ואמר מר *אזהרה שלהן זו היא מיתתן. *אמר רבינא אפי' שני בשבת. וליחשבה גבי ז' מצות? כי קא חשיב שב ואל תעשה, קום עשה לא קא חשיב. והא

מפני מה לא נשא אדם את בתו. שבשלמא חוה מגן הדעת היתה ראויה למות מיד, ואי משום אדם שהיה שרי בלא אשה היה יכול ליקח בתו, ומסיק כדי שישא קין את אחותו: **מי** איכא מידי דלישראל שרי ולכותי אסור. משמע דלישראל מותר באשתו שלא כדרכה וכן משמע בסוף פ"ב דנדרים (דף כ:) ההיא איתתא דאתיא קמיה דרבי אמרה לו רבי ערכתי לו שלחן והפכו אמר לה בתי התורה התירה לו ולאו היינו היא למעלה והוא למטה דזה מפסדת בכך אלא שלא כדרכה שמענה כדאמר התם *אם תפנה את בטני שלא כדרך ואמר וישכב אותה כדרכה, ויפנה שלא כדרכה, וקשה דבספ"ג דיבמות (דף לד:) חשיב שלא כדרכה מעשה ער ואונן וי"ל דלא אסיר אלא שעושה כך כדי שלא תתעבר ויכחיש יופיה אבל אם רוב תשמישו כדרכה אלא שבאקראי משמשה לה שלא כדרכה שרי*:

קץ ידא. פי' שהיה רגיל להכות את חבירו וקצצו בכך וי"ל דינא הוא והא מקרא דריש וזרוע רמה תשבר ובפ' כל היד (נדה דף יג: ושם) גבי יד לאמה תקצץ אמר דינא תנן כדרב הונא דרב הונא קץ ידא אלמא דינא הוא והא דאשכחן בפ' ד' וה' (ב"ק דף לז.) גבי תנן כישא דרב הונא גופיה לא חייבו אלא ממון, שאני הכא דמועד ורגיל בכך היה להכות באגרוף דידיה הוא בכך, וכן יד לאמה רגיל בכך*:

אלא

אביו דומיא דאמו ואמו דומיא דאביו לא משכחת לה אלא באיסור דאשתו. דתרוייהו ממש ליכא למימר דא"כ היינו ודבק ולא בזכר' ותרוייהו באישות ליכא למימר דהא אמו לאו משום אישות דא"כ היינו אשת אביו הלכך תרוייהו באחוה: **ורבי עקיבא מוטב לאוקמא באשת אביו.** כמשמעותה דקרא דקרי ליה אביו דכתיב יעזוב איש את אביו, ואשת אביו אשכחן דקרי בישראל ערות אביו' דכתיב (ויקרא יח) ערות אביך היא ולאו לאוקמא באחות אביו' דקרא לא משמע הכי' דאחות אביו שאר אביו הוא דאקרי ערות אחות אביך לא תגלה כי שאר אביך היא (שם): **דודתו.** אחות קהת אביו: **מאי לאו.** אחות קהת אף מן האם היתה והותרה לעמרם אלמא אחות אב' מן האם מותרת לו קודם מתן תורה: **לא דודתו מן האב.** אחות קהת מן האב היתה ולא מן האם, ואחות האב הותרה להם, והא דכתיב יעזוב איש את אביו ודרשינן אחות אביו (אביו) באחותו מן האם קאמר כדילפינן מוגם אמנה אחותי בת אבי היא: **הא שמע וגם אמנה וכו'.** מכלל דבת האם אסורה קשיא לר"ע: **אחותו הוה.** בתמיהה הא בת אחיו הוה וכיון דהכי לא שנא מן האם ולא שנא מן האב שריא ליה: **אלא התם הכי הוה אמר ליה קורבא דאחות וכו'.** בת אחי מן האב היא ולא* מן האם ולא משום איסורא והתירא קאמר ליה אלא משום לתקוני דיבורא קמא שאמר אחותי היא קאמר ליה הכי אחותי בת אבי היא' דבת אחי בן אבי היא וקרי לה אחותו דבני בנים הרי הם כבנים והרי היא כבת אביו והאי דקאמר אך לא בת אמי' לאו משום דאי הוה אחותו מן האם היא אסורה אלא משום קושטא דמילתא אמר לו: **חסד יבנה.** תחילתו של עולם נבנה בחסד שעה (א) לאדם הראשון לגמול חסד את בנו ואסרה לו והתירה לקין כדי שיבנה העולם והיינו דכתיב (ויקרא כ) (*כי יקח איש) את אחותו בת אביו חסד הוא' מה שהתרתי לקין, חסד גמלתי עמו: **כותי מותר בבתו.** בין לרבי אליעזר בין לר"ע דקסבר רב הונא לא ילפינן שאר עריות מהנך דכתיבי בהאי קרא מדפרט כל הני שמע מינה חוקה כתבינהו: **עבד כנעני.** של ישראל: **מותר באמו ובבתו.** וכ"ש בשאר עריות של קורבה: **יצא מכלל כותי.** דנפקא ליה מבן נח מניה: **ולכלל ישראל לא בא.** דליגזר ליה עליה משום דשמא יאמרו באין מקדושה חמורה לקדושה קלה': **מאימת.** חשיב ליה מיוחדת לו: **מדרגיל למיקרי ליה.** בנות המיר: **רביתא דפלניא.** ילדתו של פלוני עבד: **פריעת שערה.** שלא תקרא מיוחדת לו אם תבא להפקיר עצמה: **משפרעה ראשה בשוק.** שהיו רגילות אף הנכריות הנשואות שלא ללכת בראש פרוע: **שלא כדרכה.** אין כאן דבקי' א) שמתוך שאינה נהנית בדבר אינה נדבקת עמו: **באשתו ולא באשת חבירו.** שלא אסרה תורה אלא בדביקה: **ויך את המצרי.** משום דהכה איש עברי: **מוקש אדם ילע קדש.** הנוקש את האדם הוא ישראל שקרויין אדם דכתיב (יחזקאל לד) ואתנה צאני צאן מרעיתי אדם אתם אתם קרויין אדם וכו': **ילע קודש.** כאלו נוגע את הקדש כלומר כסוטר על לועו. סוטר מכה: **ואם לא לקחתי בחוזקה.** בבני עלי כתיב שהיו תוקפים בבשר הזבחים ואמר אם לא תתן לי אקח בחוזקה והיינו במרים יד שהיו מגזמין להכות: **וזרוע רמה.** הרגיל להרים יד על חבירו: **קץ ידא.** מאדם אחד שהיה רגיל להכות את חבירו וקצצו בכך כדאמר בפרקין לעיל (דף מו.) ב"ד היו מכין ועונשין שלא מן התורה לעשות סייג וגדר לדבר: **איש זרוע.** איש שמניף זרועו לו הארץ מתוקנת לקבורה כלומר ראוי להמיתו ולקוברו: **לא נתנה קרקע.** כלומר אין ראוי לקנות קרקע אלא לבני זרוע מפני שהתגבר רבה ע"י קרקע שבאות בהמות ומפסידות וגנבים באין וגוזבין ועוררין עליו וצריך שיהא חזק לעמוד כנגדן: **כעבד לאדמה.** לעסוק בה תמיד לחרישה והשקאה וניכוש ועידור: **עובד כוכבי' ששבת.** ממלאכתו יום שלם חייב מיתה שנא' יום ולילה לא ישבותו וקא דריש ליה לא ישבותו ממלאכה דאבני אדם נמי קאי ולא תימא לא ישבותו אהך שבת עתים דקרא קאי כלומר לא יבטלו ולא יפסקו מלהיות: פשיטא לא גרסי' דהא טובא קמ"ל דאבני אדם קאי: **אמר רבינא אפי' שני בשבת.** לא תימא שביתה דקאמר ר"ל לשום חובה קאמר דלא לכוון לשבות כגון בשבת שהוא יום שביתה לישראל או אחד בשבת שעובדין בו אלא מיתה בעלמא קא אסר להו שלא יבטלו ממלאכה ואפי' יום שאינו בר שביתה שני בשבת יומא קמא דלאו יום בר שביתה נקט והי"ה דהוה מצי למינקט שלישי ורביעי: **קום עשה לא חשיב.** והאי לא ישבותו - קום עשה מלאכה הוא:

והא

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה חסד וכו' שעה לאדם:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה שלא כדרכה וכו' שמתוך שאינה נהנית. עי' יומא דף פ"ה ע"א תוס' ד"ה מה רואה. ובקידושין דף כב ע"ב:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] רש"י ד"ה שלא כדרכה אין כאן דבק שמתוך שאינה. כ"כ עי' קדושין כ"ב ע"ב כמלא איש לנו לתרוייהו כו' ול"ע ועיין יומא ע"ז ע"ב רש"י ד"ה מבילות כו' וכמ"ש שם בספרי בספר עיים חיים ובית יעקב שם:

מסורת הש"ס

[לעיל נו.]

[ג"ל ולא"ש לבר יקם]

נדה יג:

תוס' פ"ל פשיטא אמר רבינא לא גרסינן אלא לשני בשבת

נושא/מבנה

נסיונות להביא הוכחות מפסוקים לאיזו ערוות נאסרו לבני נח

△ - כנ"ע

▽ - דלא כנ"ע

נושא/מבנה

ד' דינים שונים בענין ערוות אצל בני נח

1) ב' לשונות - אם גוי מותר בבתו

2) עבד כנעני - מה דינו לגבי ערוות דקורבה

3) בן נח שייחד שפחה לעבדו

א- מאימתי היא אסורה

ב- מאימתי מותרת

4) בן נח שבא על אשתו שלא כדרכה

מבנה

מימרות של ר' חנינא בענין הנותן מכה...

נושא

המגביה ידו על חבירו אע"פ שלא הכהו

מבנה

◇ סידרה של מימרות של ריש לקיש

⌂ סידרה של שיעורים הקשורים למגביה ידו על חבירו

נושא

עכו"ם ששבת

מבנה

✉ עכו"ם העושה אותם חייב מיתה

* מזכיר אותו בגופו

* קשר המשפחתי בין עמרם ויוכבד הוא:

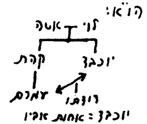

** מסקנא:

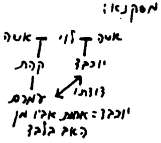

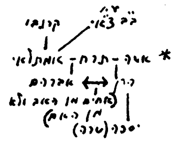

** עבד כנעני ... עם החמור - בהמה

* כלומר - אשת חבירו אסורה רק כדרכה